

Marek Graff

Przemysł taboru szynowego w regionie Walonia (Belgia)

Przemysł taboru szynowego w Walonii (regionie Belgii) obecnie raczej nie wytwarza gotowych pojazdów, a jedynie jest podwykonawcą dla globalnych koncernów dysponujących własnymi zakładami. Jednak liczba firm funkcjonujących w branży kolejowej jest znaczna – zarówno producentów podzespołów, elementów konstrukcyjnych taboru kolejowego, jak i elementów automatyki czy infrastruktury kolejowej. Podmioty z profilem działalności w branży kolejowej w Belgii dysponują nie tylko bogatym doświadczeniem, ale także inwestują we własny rozwój, zatem oferowane produkty można określić jako nowoczesne i innowacyjne.

Przemysł w Belgii dostarczający pojazdy dla kolejnictwa, podzespoły czy elementy konstrukcyjne używane do budowy pojazdów, a także podmioty wytwarzające elementy automatyki, sterowania ruchem i kontroli bezpieczeństwa ruchu, czy używane do budowy i utrzymania linii kolejowych, prezentuje bogatą ofertę własnych wyrobów, oferowaną odbiorcom. Należy dodać, iż na obszarze Belgii zbudowano pierwszą linię kolejową na kontynencie i drugą w Europie, a założyciel pierwszej fabryki parowozów w Belgii – John Cockerill – pozyskał know-how w dziedzinie budowy parowozów od George'a Stephensona w 1835 r. Pierwszą linię kolejową w Belgii zelektryfikowano napięciem 3 kV DC

Wypukła szyba przygotowana do montażu jako szyba czołowa na terenie zakładu AGC w Seneffe (4.09.2017 r.)

dokładnie 100 lat później (Bruksela–Ostenda). W przeszłości w Belgii istniały zakłady wytwarzające tabor kolejowy dla SNCB, jednak obecnie wybrane podmioty zostały przejęte m.in. przez Bombardiera czy Alstom i włączone do międzynarodowej struktury tych koncernów, co pozwala partycypować w zamówieniach uzyskiwanych na kilku kontynentach. Przykładowo, zakład Alstomu w Charleroi wytwarza urządzenia sterowania ruchem czy bezpieczeństwa ruchu pociągów, a zakład Bombardiera w Brugii obecnie dostarcza tramwaje Flexity, eksploatowane w Brukseli czy Gandawie, a wcześniej wyprodukował wagony pasażerskie pociągów TMST (TGV Eurostar).

Firma **AWEX** jest podmiotem współpracującym z władzami prowincji Belgii – Walonii w dziedzinie rozwoju gospodarczego. Współpraca obejmuje takie dziedziny jak:

- ♦ przemysł: chemiczny, metalowy, szklarski, a także rolnictwo i in.;
- ♦ sektory technologiczne: przemysł lotniczy i kosmiczny, budowę maszyn, naukę o życiu, telekomunikację, badanie składu żywności, projektowanie nowych materiałów, przemysł motoryzacyjny i zielone technologie;
- ♦ usługi: transport i logistykę.

AWEX współpracuje z ośrodkami badawczymi, w tym z 9 uniwersytetami i 300 centrami badawczymi, współtworzy 6 klastrów i 7 parków naukowych oraz przeznaczą 2,46% PKB na badania / innowacje. Od 1995 r. AWEX notuje średni wzrost na poziomie 6,1%, a średni udział eksportu w przychodach podmiotu jest równy 70% (2013 r.) oraz wypracowuje 8% PKB prowincji Walonia. Dotychczasowe inwestycje oscylują w granicach 9,9 mld euro, co wiązało się z m.in. utworzeniem 23,7 tys. miejsc pracy w latach 2000–2013.

Zakład firmy **Alstom** w Charleroi jest filią koncernu w Belgii, a profilem produkcji jest wytwarzanie systemów sterowania ruchem czy automatycznego prowadzenia pociągu. Obecnie (2016 r.) koncern uzyskał zamówienia na sumę 10 mld euro, co obejmuje 51% rynku w Europie oraz 29% w Ameryce Płn. i Płd. Koncern zatrudnia 32,8 tys. osób, z których 20,7 tys. pracuje w Europie, a 5,2 tys. w obu Amerykach. Zakłady koncernu w liczbie 105 znajdują się 60 krajach. Alstom odnotował sprzedaż w wysokości 7,3 mld euro i zysk netto 289 mln euro w 2016 r. Ostatnimi produktami Alstomu jest system kontroli ruchu Urbalis czy Urbalis Fluence – systemy oparte na tzw. pokładowej inteligencji w pojeździe. Dla komunikacji tramwajowej opracowano system Pegasus 101 (ATP), a dla systemów metra – system Optimet, będący rozwinięciem systemu Metrolab, które pozwalają na zwiększenie płynności ruchu poprzez monitorowanie liczby pasażerów na peronach. Dla kolejnictwa Alstom produkuje urządzenia dla systemu ETCS (poziom 1 i 2).

CMI Cockerill jest firmą, dla której produkcja i remonty taboru kolejowego stanowią jeden z profilów działalności, oprócz takich dziedzin, jak energetyka odnawialna, w tym m.in. wytwarzanie urządzeń produkujących i gromadzących energię z energii słonecznej (solarno-termiczne podgrzewacze, ang. *thermo-solar boiler*). Odbiorcami podobnych urządzeń są firmy z branży chemicznej, petrochemicznej czy przerabiające biomasę. Profilem działalności w dziedzinie kolejnictwa jest produkcja i serwisowanie oraz kompleksowe remonty lokomotyw spalinowych małej mocy

(500–1000 kW, maks. 1500 kW) dla przewoźników we Francji, a także w krajach afrykańskich – Tunezji i Kongo. Firma jest przystosowana do napraw taboru poruszającego się po torze – oprócz normalnego (1435 mm), także po torze o rozstawie 1000 mm, 700 mm czy 1676 mm. Należy dodać, iż CMI Cockerill jest firmą założoną przez Johna Cockerilla, angielskiego przemysłowca prowadzącego działalność w Belgii na początku XIX w. oraz dostawcą większości parowozów (ok. 60 lokomotyw) w latach 1835–1840, eksploatowanych na sieci kolejowej w Belgii, w tym na pierwszej linii kolejowej Bruksela–Mechelen. Nabywcą parowozów pochodzących z fabryki Cockerilla była także Kolej Warszawsko-Wiedeńska. Firma CMI Cockerill, będąca obecnie firmą prywatną, poza Belgią otworzyła przedstawicielstwo m.in. w Czechach. Pozostałymi obszarami działalności gospodarczej firmy CMI Cockerill są: lotnictwo, obronność, astronautyka oraz energetyka atomowa. W 2015 r. firma odnotowała rekordowe zamówienia w wysokości 1,1 mld euro i zysk operacyjny 114,1 mln euro.

Firma **CE+T Power** jest firmą projektującą i wytwarzającą urządzenia do przetwarzania prądu (AC → DC, AC 1~ → DC → AC 3~), także dla branży kolejowej (prostowniki, falowniki itp.). Obecnie podmiot zatrudnia około 200 osób, oraz odnotował 40 mln euro zysku, dostarczając dla odbiorców ponad 200 tys. urządzeń, produkowanych w 4 zakładach w Belgii, Chinach, Indiach i USA. CE+T Power dysponuje także 4 centrami badawczo-rozwojowymi, w których zatrudnia 30 specjalistów i 35 techników, a na utrzymanie podobnych placówek, tj. innowacyjność, przeznaczane jest 15% przychodów rocznie. Głównymi odbiorcami urządzeń produkowanych przez CE+T Power są branże: telekomunikacyjna, transportowa (kolej, metro, tramwaje, lotnictwo i in.), przemysł, energetyka (w tym wytwarzanie elektryczności), branża teleinformatyczna (m.in. serwery, systemy UPS) czy energetyka odnawialna. Przykładowe urządzenia produkowane przez CE+T Power:

- ♦ klasyczne falowniki: 350 VA / 1000 VA, 500/800/1500 VA;
- ♦ modułowe falowniki: 750 VA, 1,5 VA, 2,5–225 kVA, 20–480 kVA;
- ♦ systemy UPS: 20–640 kW;
- ♦ modułowe falowniki + systemy UPS: 3–2700 kVA;
- ♦ prostowniki 24 V;
- ♦ prostowniki i systemy UPS 110 V do podstacji trakcyjnych;
- ♦ prostowniki i falowniki 48 V dla linii LGV;
- ♦ prostowniki 40 V i 150 V dla podstacji trakcyjnych.

Przykładowe projekty zrealizowane w ostatnich latach to:

- ❖ linia LGV 2 w Belgii (modernizacja urządzeń 48 V DC i DC/AC);
- ❖ dostarczenie urządzeń dla Siemens, jako komponentów systemu ETCS 2;
- ❖ przekształtniki dla pojazdów trakcyjnych;
- ❖ wyposażenie elektryczne dla przewoźnika RER we Francji;
- ❖ elektryfikacja linii nr 165 w Belgii.
- ❖ CE+T Power świadczy także usługi w dziedzinie serwisu i utrzymania podobnych urządzeń.

Firma **NGL Solutions** została założona w 1994 r. i dostarcza komponenty, poza kolejnictwem, także dla przemysłu, budownictwa (w tym elementy wind) oraz dla branży zbrojeniowej. Szczegółowo, produkowane są elementy używane do budowy pojazdów: hamulców (cylindry, tarcze), wózków, pantografów, drzwi, wyposażenia wnętrza pojazdów szynowych, foteli i siedzeń, połączeń międzywagonowych czy silników trakcyjnych różnej mocy. Firma wytwarza także elementy infrastruktury kolejowej – przytwierdzenia szyn typu Pandrol, elementy sieci trakcyjnej, urządzeń bezpieczeństwa ruchu kolejowego, sygnalizatorów czy elementy używane w systemach łączności. Ściśle, NGL Solutions

Simulator nauki jazdy firmy Transuburb Simulation na terenie zakładu w Namur (6.09.2017 r.)

nie dysponuje własnymi zakładami wytwórczymi, lecz korzysta z usług podwykonawców–producentów.

Firma **Transuburb Simulation** projektuje oprogramowanie dla symulatorów (3 różne rodzaje) do nauki prowadzenia pojazdów szynowych: lokomotyw (w ruchu pasażerskim i towarowym), zespołów trakcyjnych, metra itp. Udziałowcami są: CMI Cockerill (większościowy pakiet akcji) oraz SNCB i STIB (przedsiębiorstwo zarządzające komunikacją miejską w Brukseli). Prowadzone są szkolenia dla osób ubiegających się o licencję maszynisty, w tym także na symulatorach jazdy wyposażonych w system ERTMS poziom 1 i 2.

Firma **Servelec Technologies** jest producentem urządzeń do podgrzewania zwrotnic i szyn w niewralgicznych miejscach w celu usuwania gromadzącego się lodu i śniegu. Zasada działania podobnych urządzeń jest prosta: po otrzymaniu sygnału z czujnika temperatury, ew. wilgotności, automatycznie włączane jest dostarczanie ciepła z generatora elektrycznego ew. gazowego. Montaż podobnych urządzeń pozwala na wyeliminowanie pracy ludzkiej oraz znacznie szybszą reakcję (od otrzymania sygnału z czujnika do włączenia ogrzewania). Podobne urządzenia są stosowane na 700 stacjach kolejowych w Szwajcarii, przy czym specyfika działania podobnego systemu pozwala, że wystarczy montaż tylko jednego sterownika kontrolującego pracę urządzeń

Rama lokomotywy spalinowej małej mocy dla kolei w Kongo na terenie zakładu CMI Cockerill w Seraing (5.09.2017 r.)

Element sieci trakcyjnej wyprodukowany przez NGL Solutions fot. © NGL Solutions

na jednej stacji – tzw. RTU (*remote telemetry unit*). Opisany system jest całkowicie zautomatyzowany.

Firma **AGC** (*Asahi Glass Company*) jest producentem szkła, używanego m.in. do montażu w pojazdach szynowych. AGC została założona w 1909 r. w Japonii i do chwili obecnej zdobyła opinię wiodącego producenta szkła używanego do budowy budynków oraz do budowy wyświetlaczy LCD. Produkowane są także szyby o wypukłym kształcie (proces wyginania szkła jest wykonywany w temperaturze ~600 °C) do montażu w pojazdach szynowych. Podobne szkło ze względów bezpieczeństwa musi także spełniać wymogi bezpiecznej eksploatacji (tzw. szkło klejone, tj. nierozpryskujące się po kolizji z przedmiotem, np. ptakiem). Firma AGC dostarcza szkło m.in. dla zespołów trakcyjnych Coradia czy pociągów zespolonych TGV produkowanych przez Alstom.

Profil działalności firmy **Prefarails** jest budowa nawierzchni torowej – kolejowej, tramwajowej czy metra. Ze względu na renesans komunikacji tramwajowej w wielu miastach Europy, większość zleceń wykonywanych przez Prefarails CEO dotyczy sieci tramwajowej. Zastosowana technologia pozwala na zmniejszenie skali prac ziemnych, koniecznych do wykonania podczas budowy nawierzchni na poziomie 30–50% na każdy 1 m długości budowanej linii. Układanie toru jest także mniej czasochłonne – dla odcinków prostych lub łukowych uzyskuje się skrócenie o ~50%, a dla zwrotnic o ~80%. Utrzymanie nawierzchni jest także prostsze i wynika głównie z naturalnego procesu zużywania się szyn, związanego z ich eksploatacją. Zastosowanie gumowych elementów w procesie budowy nawierzchni powoduje zmniejszenie wibracji podczas jazdy, a także redukuje poziom hałasu.

Organizacja **Wallon Business Federation** jest podmiotem wspierającym działalność gospodarczą na terenie belgijskiego regionu Walonia, korzystając przy tym z długiej tradycji obecności przemysłu w tym regionie – w tym przemysłu ciężkiego i hutnictwa (kiedyś będącego podstawą przemysłu na tym terenie), szklarskiego i materiałów budowlanych. W tym celu tworzy się tzw. klastry – po określeniu zapotrzebowania na produkty z określonej dziedziny lub z pogranicza kilku dziedzin, poszukiwany jest sponsor projektu oraz udzielana jest pomoc przy tworzeniu klastra, a później po rozwinięciu projektu, twórcy mogą liczyć na pomoc przy promocji swego produktu, w tym gwarancji przy eksporcie. Obecnie istnieją klastry w poniższych dziedzinach: lotniska i porty morskie, budownictwo, w tym wytwarzanie materiałów budowlanych, przemysł chemiczny, przesyłanie energii, ochrona środowiska, w tym energetyka odnawialna, przemysł szklarski, medycyna i farmakologia, przemysł ciężki, środki masowego przekazu, górnictwo, kolejnictwo i przemysł cukrowniczy. Obecnie Wallon Business Federation skupia ponad 900 podmiotów gospodarczych i zrealizowano 189 projektów w okresie ostatnich 19 lat w Belgii i za granicą.

Składam serdeczne podziękowania dla p. Laurence Martaux za pomoc przy tworzeniu artykułu.

Zdjęcia – Marek Graff

Rail rolling stock industry in Wallonia (Belgium)

The rail industry in Wallonia / Belgium is unlikely to produce ready-made vehicles, but is only subcontracted to global producers which have their own plants there. However, the number of companies operating in the railway sector is considerable high - both component manufacturers, structural components, rolling stock as well as rail automation components and railway infrastructure. Manufacturers in Belgium which activity is related to the rail industry have not only a wide experience in this area, but also invest in their own development, so the products that they offer can be described as modern and innovative.

Stowarzyszenie Elektryków Polskich Oddział Wrocławski, Sekcja Trakcji Elektrycznej SEP

oraz Wydział Elektryczny Politechniki Wrocławskiej

zapraszają na

Międzynarodową Konferencję Naukowo-Techniczną

ZINTEGROWANE SYSTEMY TRANSPORTU PUBLICZNEGO

Wrocław, 19–20 października 2017 r.

Szczegółowe informacje:

Stowarzyszenie Elektryków Polskich Oddział Wrocławski
50-020 Wrocław, ul. Piłsudskiego 74, Dom Technika NOT
tel. (+48) 71 78 18 502, tel./fax (+48) 71 343 66 41
e-mail: tramtrain@sep.wroclaw.pl, www.sepwroc.pl